

connexions

Ser jove a la Catalunya del 2022: més enllà de la generació viral

vista prèvia >

La joventut del nostre país en l'última dècada ha hagut de fer front a diverses crisis —econòmiques, de valors i climàtiques— que determinen i determinaran la capacitat que tindrà per construir el seu projecte de vida, en termes materials i immaterials. Més enllà de com s'anomeni cadascuna de les generacions, s'obre la necessitat d'establir un nou acord intergeneracional que aporti certeses davant d'un món que gira la cara al jovent.

Carles Feixa-Pàmpols

Catedràtic d'Antropologia Social de la Universitat Pompeu Fabra.
Membre del grup de recerca consolidat Joventut, Societat i Comunicació

carles.feixa@upf.edu

Introducció

Saps el que jo crec? Que ja no existeix la Generació X. Ni Millennials. Ni Boomers. Tots pertanyem a la mateixa generació. Els que som aquí i ara. Els que vivim aquests temps estranys.

En el futur ens veuran com aquella generació (...) que van transformar el país. Amb els fons de la Unió Europea milers d'idees estan passant del paper a la realitat. (...) Tots pertanyem a la mateixa generació. La generació dels que somien i fan.

Vídeo de la campanya publicitària del *Plan de Recuperación, Transformación y Resiliencia*, Govern de l'Estat espanyol.¹

El 15 de setembre de 2022 el govern de l'Estat espanyol, a través del *Plan de Recuperación, Transformación y Resiliencia*, altrament conegut com el Programa Next Generation, que canalitza els fons europeus postpandèmia, va endegar la campanya «*La generación de los que sueñan y hacen*», que incloïa una vistosa i cara campanya de publicitat en premsa, ràdio, televisió i

xarxes: «*La campanya pretén fomentar la implicació de totes les generacions actuals de ciutadans, pimes, autònoms i empreses en la materialització dels seus somnis fent ús dels fons europeus del Pla de Recuperació i reflectint l'arribada d'aquests recursos al teixit productiu*».^{2,3} Me'n vaig assabentar durant la mitja part de la final del campionat europeu de bàsquet, amb un anunci de *prime time* que semblava tret d'una campanya de *màrqueting* d'una marca de roba, de cotxes o d'un nou aparell electrònic, protagonitzat per suposats ciutadans corrents de diferents generacions, amb una majoria de joves d'estètiques diverses i en algun cas alternatives.

La campanya ens pot servir per introduir una reflexió sobre l'ús i abús del concepte de generació i la seva aplicació a les generacions actuals, en el cas de la joventut catalana.

2 GOBIERNO DE ESPAÑA, «El Gobierno lanza la primera campaña específica del Plan de Recuperación bajo el lema 'La generación de los que sueñan y hacen'».

3 Cita original: *La campaña pretende fomentar la implicación todas las generaciones actuales de ciudadanos, pymes, autónomos y empresas en la materialización de sus sueños haciendo uso de los fondos europeos del Plan de Recuperación y reflejando la llegada de estos recursos al tejido productivo.*

Boomers, Generació X, Millennials, Centennials, són etiquetes superficials promogudes per empreses multinacionals, de base nord-americana, amb l'objectiu gens dissimulat de segmentar el mercat —sobretot de productes tecnològics i d'oci— per grups d'edat. Tan equivoc és aplicar mecànicament aquests esquemes a altres realitats socials i pretendre que corresponen a condicions socials i estils de vida diferenciats, com negar la major afirmant que les generacions no existeixen o que tots pertanyem a la mateixa generació, com afirma la campanya del govern de l'Estat espanyol. La desigualtat generacional és de fet una de les tendències emergents en la societat postindustrial, que es combina amb altres desigualtats interseccionals, com les de classe social, gènere i etnicitat. El terme «*Next Generation*» amb què Europa ha batejat el programa de recuperació postpandèmia no ha estat triat per casualitat: posa de manifest que el jovent ha estat, pertot arreu d'Europa però sobretot a l'Europa del sud i de l'est, la principal víctima de la crisi —de la crisi actual i de la que s'arrossega des del 2008. En aquest article intentaré fer un retrat dels trets generals que

1 GOBIERNO DE ESPAÑA, <www.planderrecuperacion.gob.es>.

El terme «generació viral» al·ludeix a un doble significat: per una banda, l'impacte del coronavirus i, per altra banda, la transmissió veloç de les informacions i la intensificació de la digitalització

caracteritzen l'actual generació de persones joves. Per això començaré situant el context del que anomeno «generació viral», seguiré presentant un seguit de dades estadístiques sobre la joventut catalana, i acabaré amb unes reflexions en clau intergeneracional.

Una generació viral?

*«Les sindèmies es caracteritzen per interaccions biològiques i socials entre condicions i estats, interaccions que augmenten la susceptibilitat d'una persona a emmalaltir o empitjoren els seus resultats per a la salut [...] La crisi econòmica que avança cap a nosaltres no la resoldrà un medicament ni una vacuna. Cal res menys que la reactivació nacional. L'aproximació a Covid-19 com a sindèmia comporta una visió més àmplia, que inclogui l'educació, l'ocupació, l'habitatge, l'alimentació i el medi ambient. Veure la Covid-19 només com una pandèmia exclou una perspectiva tan àmplia però necessària».*⁴

4 HORTON, «COVID-19 is not a pandemic».

Des que el juny de 2020 va finalitzar el confinament domiciliari iniciat amb l'estat d'alarma el març anterior, fins a les diferents onades de contagis del 2021, la joventut es va situar al centre dels debats sobre la pandèmia i les seves conseqüències socials i sanitàries.⁵ El terme «generació viral» al·ludeix a un doble significat: per una banda, l'impacte del coronavirus, ha esdevingut una mena de marca generacional; i, per altra banda, la transmissió veloç de les informacions i la intensificació de la digitalització, en la qual les noves generacions han estat pioneres.

El director de la revista *The Lancet* va proposar el concepte de sindèmia com el més adient per descriure la situació, que no es podia abordar des d'una perspectiva estrictament sanitària sinó tenint en compte la seva dimensió global. La sindèmia va esdevenir un camp de batalla per la societat civil, amb interessos territorials i generacionals contraposats, però també amb incentius vers una major cooperació internacional com la mi-

5 FEIXA, «Identidad, Juventud y Crisis: el concepto de crisis en las teorías sobre la juventud»; FEIXA, «Una generació viral? Els joves davant la sindèmia».

llor manera per afrontar-la.⁶ Especialment, durant el 2021 les persones joves van ser víctimes de generalitzacions i culpabilitzacions abusives pel que fa a comportaments incívics en l'espai públic i en l'oci nocturn, generant problemes de comunicació intergeneracional que l'Agència de Qualitat i Avaluació Sanitària va posar de relleu en un informe.⁷

Certament, el jovent no va ser el grup d'edat més directament afectat pel coronavirus, però sí que podria tenir greus afectacions per les seves conseqüències econòmiques, socials i psicològiques. La sindèmia ha fet aflorar tres crisis que s'entrecreuen en el present i afecten tota la societat, però de manera especialment intensa a les noves generacions: la crisi econòmica que ve del passat;⁸ la crisi sanitària que es viu en el present; i la crisi climàtica que es projecta sobre el futur. La crisi econòmica

6 PLEYERS, «The Pandemic is a battlefield. Social movements in the COVID-19 lockdown».

7 LUPRESTI, *Abordatge social de la COVID-19*.

8 El terme «passat» fa referència a la crisi econòmica del 2008 i als seus efectes. La reflexió s'emmarca el marc del 2021, durant la recessió posterior a la crisi del coronavirus, quan la crisi generada per la invasió russa d'Ucraïna no s'havia produït encara.

La crisi climàtica es relaciona directament amb la crisi sanitària i posa de manifest una bretxa generacional

fa referència a l'impacte del col·lapse financer internacional iniciat el 2008 en forma d'atur, precarietat laboral, temporalitat i minva de drets laborals: quan la societat es començava a recuperar de la crisi, el coronavirus planteja l'amenaça d'una nova recessió, que intensifica els problemes estructurals del mercat laboral juvenil, marcat per la precarietat i l'obsolescència. La crisi sanitària fa referència a la dimensió global —pandèmia— i integral —sindèmia— del coronavirus, i a les desigualtats Nord-Sud, de classe, gènere i edat que ha visibilitzat no deixa de ser significatiu el fet que la joventut sigui el darrer grup d'edat en vacunar-se malgrat els evidents riscos de contagi i els discursos sovint adultocèntrics responsabilitzant-los dels rebrots. La crisi climàtica es relaciona directament amb la crisi sanitària i posa de manifest una bretxa generacional —ja que no abordar-la decididament en el present hipoteca el futur de les noves generacions.

Ser jove a la Catalunya del 2022: estat de la qüestió

El darrer informe de l'Observatori Català de la Joventut,⁹ a partir del

sistema d'indicadors que aquest organisme ha construït sobre la joventut a Catalunya, aporta interessants dades quantitatives sobre les condicions materials d'existència i estils de vida de la generació va viure el període de joventut durant la pandèmia del coronavirus, agrupats en vuit camps bàsics —població, educació, treball, habitatge i emancipació, cultura, salut, participació, inclusió. En farem un breu repàs, amb l'ajuda d'una desena de gràfics que il·lustren aquestes tendències.

Població: Decreixement de la proporció de joves versus allargament del període juvenil

Des de principis de segle XXI tant el nombre absolut com la proporció de persones entre 15 i 29 anys sobre el conjunt de la població —la taxa de joventut— s'ha reduït de manera constant: el 2000 superava el 22% de la població, mentre el 2021 a penes supera el 15%. Aquesta tendència es va aturar després de 2015, coincidint amb la recuperació econòmica posterior a la crisi de 2008, i es va revertir un xic durant la pandèmia, degut potser a la mortaldat causada pel coronavirus entre la població de més edat. Però tot sembla

indicar que tornarà a decreixer, amb la conseqüència d'un progressiu envelliment de la població. La tendència conviu amb el retard en l'edat d'emancipació del jove, que analitzarem tot seguit, la qual cosa implica que la proporció de persones que viuen una condició social de joventut —incloent els que tenen més de 30 anys— s'ha anat ampliant *de facto*.

Migracions: Augment desigual de la població juvenil d'origen migrant

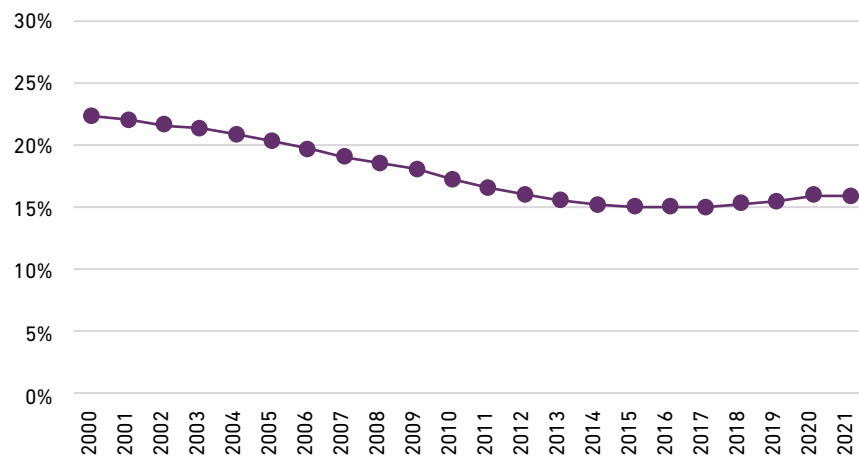
La reducció del nombre absolut i relatiu de persones joves ha estat compensada per l'arribada de població estrangera d'origen migrant, especialment intensa en les franges d'edat joves. Mentre el 2000 representaven el 3% de la població entre 15 i 29 anys, el 2021 representen el 22,5%, una proporció superior al de la població general. Aquest creixement ha estat desigual segons el territori, amb una preponderància al territori metropolità i en aquelles zones urbanes i rurals amb feines amb alta proporció de població migrant. També ha seguit un ritme desigual, amb un fort augment fins al 2008, un lent descens durant la crisi i un

9 JULIÀ; SALA; SERRACANT, *Estat de la Joventut 2021*.

El grup d'edat dels 25 als 29 anys és aquell amb una major proporció d'estrangers

Gràfic 1

Població de 15 a 29 anys sobre el total de la població. Catalunya, 2000-2021 (%)

Font: AGÈNCIA CATALANA DE LA JOVENTUT, Sistema d'indicadors sobre la joventut a Catalunya.

repunt amb la recuperació econòmica, bruscament aturat per la pandèmia. En tot el període el grup d'edat dels 25 als 29 anys és aquell amb una major proporció d'estrangers, superant sovint el 30%, amb un fort impacte en el mercat de treball.

Fecunditat: Descens i retard en la primera fecunditat

La reducció de les taxes de joventut es deu sobretot al descens i retard en l'edat de tenir el primer fill o filla: Catalunya s'ha convertit en un

dels països del món amb una taxa de fecunditat més baixa. Això es deu a factors vinculats a les condicions materials d'existència que analitzarem tot seguit —sobretot condicions de treball i habitatge—, així com a la desigualtat de gènere en l'accés a una feina estable. La taxa de fecunditat, que partia d'uns barems ja baixos el 2000 —38‰—, va augmentar de manera sostinguda fins al 2008 —49‰—, en bona part per l'arribada de població estrangera en edat de procrear, i va tornar a

minvar després d'aquesta data, fins a arribar al mínim històric —29‰— del 2019 —és probable que durant i després de la pandèmia la reducció hagi estat encara més pronunciada. La baixa fecunditat posa de manifest les dificultats que tenen les persones joves per emancipar-se, es relaciona amb l'envelliment de la població, i té efectes en el desigual repartiment de rendes entre les generacions, posant en risc la sostenibilitat de l'Estat del benestar i del sistema de pensions.

Educació: Abandonament prematur dels estudis versus sobretitulació

El sistema educatiu català ha tingut històricament una estructura de doble con, proporcionalment gras en els vèrtexs —educació obligatòria i superior— i prim en els estrats intermedis —batxillerat i sobretot Formació Professional. Això era degut, a banda del desprestigi de la FP i a l'abandó escolar prematur —a causa del fracàs de l'educació postobligatòria i a l'oferta de treballs no qualificats en aquestes edats. Després de la crisi del 2008 l'abandonament prematur va anar reduint-se —des del 40% el 2008 al 15% el 2021. Això és degut a la pèrdua d'oportunitats laborals a conseqüència de la crisi.

La joventut és un sector social especialment sensible als períodes de crisi i recessió econòmica

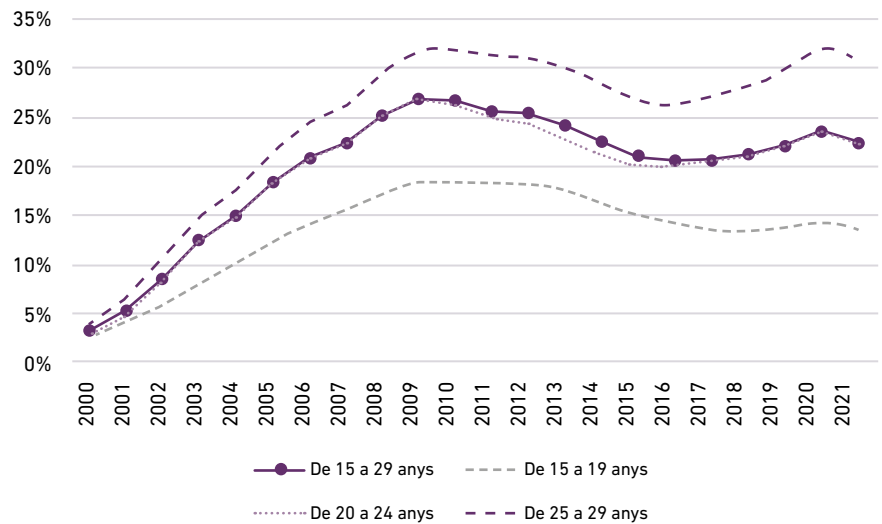
Aquesta reducció no s'ha vist compensada amb un augment equiparable de l'educació superior, excepte en el cas dels cicles formatius, que han anat consolidant-se i prestigiant-se. Això pot ser degut a la sobretitulació, la bretxa entre la formació adquirida i les feines desenvolupades, superior a Catalunya respecte a la resta de països europeus.

Treball: Augment de l'atur versus precarietat laboral

La joventut és un sector social especialment sensible als períodes de crisi i recessió econòmica. La crisi del 2008 va ser especialment dramàtica, ja que l'augment quantitatiu de la desocupació va afegir-se a l'empitjorament de la qualitat del treball —temporalitat, parcialitat, disminució de salaris, precarització. La taxa d'atur es va mantenir per sota del 15% fins al 2008, augmentat de manera molt intensa fins al 2013 —quan va arribar al 40%—, amb un lent descens posterior i un repunt el 2020 pels efectes de la pandèmia. Pel que fa a la —mala— qualitat de l'ocupació juvenil, el 2021 el 49% de les persones joves tenien contractes temporals — abans de la crisi del 2008 la tempo-

Gràfic 2

Proporció de la població de nacionalitat estrangera per grups d'edat. Població de 15 a 29 anys. Catalunya, 2000-2021 (%)

Font: AGÈNCIA CATALANA DE LA JOVENTUT, Sistema d'indicadors sobre la joventut a Catalunya.

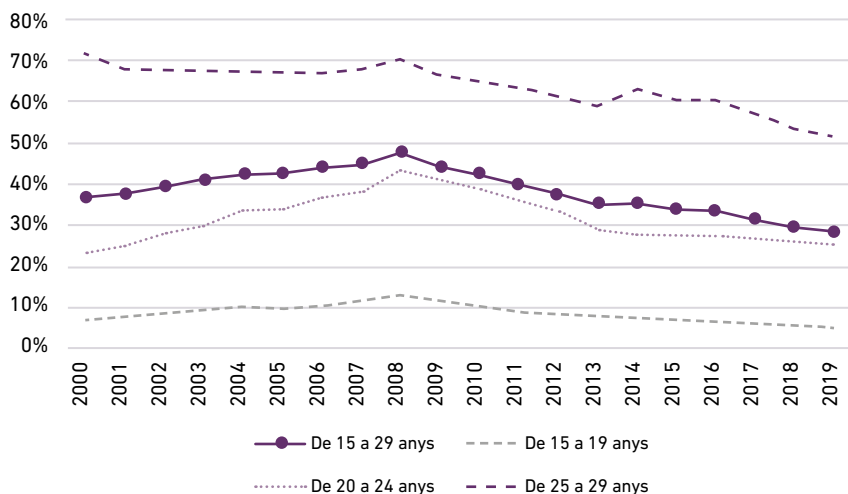
ralitat va arribar a un mínim, força elevat, del 35%—, i la taxa d'ocupació a temps parcial se situava una mica per sota del 30%, quan el 2000 era del 10%. Una altra de les cares de la precarització són els salaris. Tot i l'increment que ha suposat en els darrers anys el Salari Mínim Interprofessional (SMI), els ingressos mensuals derivats del treball de les persones joves han millorat tímidament. A partir de la crisi del

2008, la mitjana dels ingressos de la població ocupada de 16 a 24 anys va baixar de 1.176€ el 2010 a 873€ el 2013. Amb la recuperació va incrementar-se tímidament l'import mitjà i el 2018 hi va haver un fort augment. Tot i els increments i la pujada de l'SMI de 736 a 900€ el 2019, en el cas dels més joves aquesta pujada no ha permès recuperar el nivell previ a la crisi econòmica del 2008 i la mitjana se

El retard en les taxes de fecunditat i nupcialitat, la precarietat laboral i la situació del mercat d'habitatge, fan impossible per a la majoria de joves poder emancipar-se residencialment

Gràfic 3

Taxa específica de fecunditat per grups d'edat. Dones de 15 a 29 anys. Catalunya, 2000-2019. Nascuts vius per 1.000 dones (‰)

Font: AGÈNCIA CATALANA DE LA JOVENTUT, Sistema d'indicadors sobre la joventut a Catalunya.

situa en 1.089€. En qualsevol cas, la bretxa salarial entre joves i adults és més gran que mai.

Habitatge i Emancipació: Retard en l'emancipació residencial versus canvis en el règim de tinença

Es tracta segurament de l'indicador més significatiu de la condició juvenil contemporània. El retard en les taxes de fecunditat i nupcialitat, la precarietat laboral i la situació del mercat d'habitatge, fan impossi-

ble per a la majoria de joves poder emancipar-se residencialment, sobretot a les grans ciutats i a les poblacions turístiques. Catalunya és un dels països del món amb una emancipació domiciliària més tardana: el 2000 només el 20% dels joves de 16 a 29 anys vivien fora del domicili familiar, percentatge que va augmentar fins al 32% el 2007, retrocedint des de llavors fins al mínim històric del 12% del 2021, coincidint amb la pandèmia. Aquest

fet queda reflectit en el canvi de tendència en el règim de tinença: el percentatge de persones de 20 a 34 anys emancipades que vivien en un habitatge en propietat, que el 2007 era superior al 60%, el 2017 havia baixat fins al 24,5%. El lloguer en solitari o compartit no sembla que sigui una alternativa massiva, a jutjar per l'augment dels preus, sobretot en zones turístiques o a les ciutats.

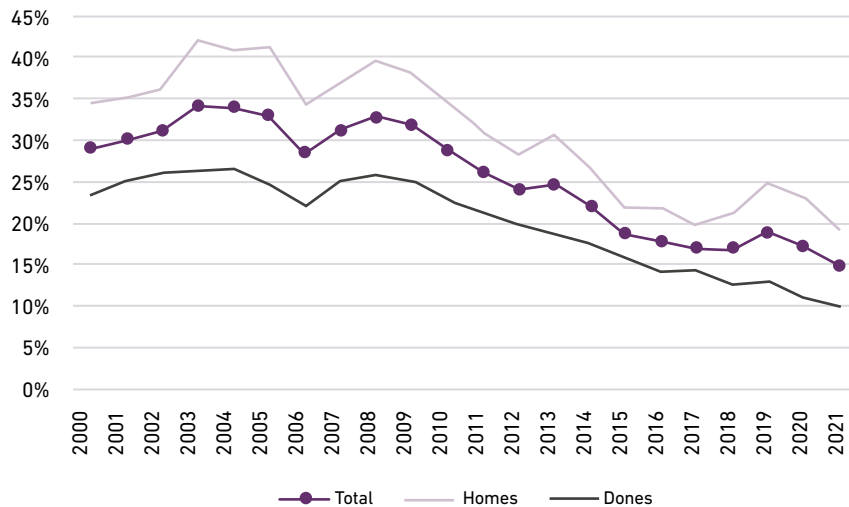
Cultura: Reducció dels hàbits de lectura versus augment del consum electrònic

Malgrat que la participació cultural del jovent català és elevada per la força que encara té al nostre país la societat civil —el 53% de les persones joves afirmen participar activament en alguna entitat de tipus cultural—, els darrers cinc anys destaquen dues tendències oposades en relació amb el consum cultural: la progressiva disminució de l'hàbit de lectura en edats adolescents i juvenils —els que han llegit almenys cinc llibres o còmics el darrer any han passat del 50% al 28%—, i l'augment del consum de continguts audiovisuals —els que hi dediquen més de dues hores diàries han pas-

Mentre la comprensió del català és majoritària, degut a les polítiques d'immersió lingüística a l'escola, el seu ús quotidià ha minvat

Gràfic 4.

Taxa d'abandonament prematur dels estudis. Població de 18 a 24 anys. Catalunya, 2000-2021 (%)

Font: AGÈNCIA CATALANA DE LA JOVENTUT, Sistema d'indicadors sobre la joventut a Catalunya.

sat del 22% al 32%. Un altre factor a tenir en compte és la llengua: mentre la comprensió del català és majoritària, degut a les polítiques d'immersió lingüística a l'escola, el seu ús quotidià ha minvat. Mentre el 2003 el jovent que parlava català habitualment eren el 42%, el 2018 el percentatge havia baixat al 35% —i en el grup d'edat de 25 a 29 anys al 28%.

Salut. Augment de l'activitat física versus reducció del consum de tabac

Entre els indicadors més positius, podem esmentar els que fan referència a la salut física, amb un augment sostingut de l'activitat física entre la joventut —el 90% de joves practiquen esports o altres tipus d'exercici— i una reducció també sostinguda del consum de la droga més negativa des de la perspectiva de la salut

pública: el tabac —entre la població juvenil ha passat del 38% al 13%. En canvi, ha experimentat una dinàmica a la inversa la salut mental, sobretot durant la pandèmia i postpandèmia, ha registrat un preocupant augment de les malalties mentals, les depressions i del suïcidi adolescent —que ha superat als accidents de trànsit com la primera causa de mortaldat juvenil.

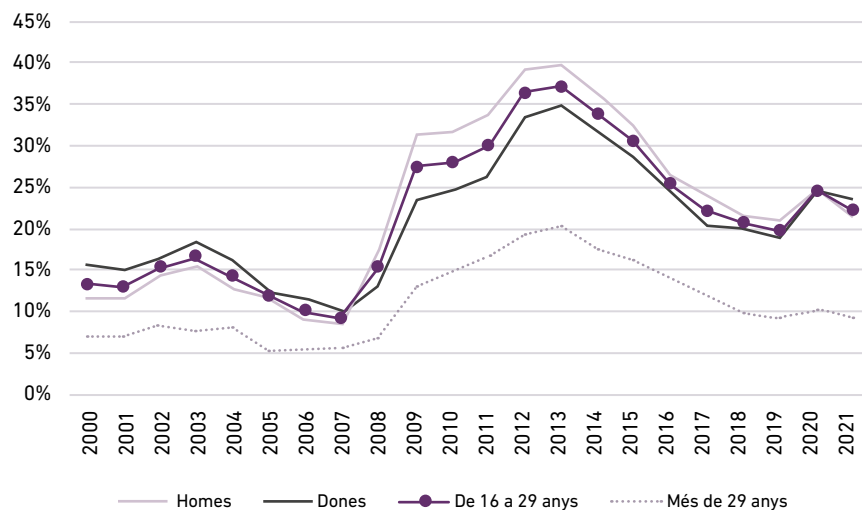
Participació: Descens de la identificació amb Catalunya versus dretanització

Pel que fa a la participació i ideologia polítiques, la joventut catalana va augmentar la seva presa de consciència durant la crisi econòmica del 2008, especialment per l'impacte del moviment dels indignats del 2011 i del procés independentista. El grau de confiança en la democràcia, que va passar del 50% al 12% durant els anys de la crisi, es va anar recuperant lentament fins al 25% el 2020. Tanmateix, durant els darrers anys es constata un augment de la polarització, amb una reducció de la identificació amb la identitat nacional catalana —que va passar del 60% el 2013 al 42% el 2020—, així com a un procés de dretanització ideològica

La concentració de desigualtats en l'accés a l'educació, al treball, a l'habitatge, a la cultura i a la salut, en determinades capes de la població, poden comportar processos d'exclusió social irreversibles

Gràfic 5

Taxa d'atur segons sexe i per grups d'edat. Catalunya, 2000-2021 (%)

Font: AGÈNCIA CATALANA DE LA JOVENTUT, Sistema d'indicadors sobre la joventut a Catalunya.

—augment de 10 punts percentuals del 2013 al 2020, tot i posicionar-se majoritàriament en el centre-esquerra: 4 sobre 10 el 2020 en una escala esquerra-dreta.

Inclusió. Augment del risc de pobresa versus joves en situació NEET

Els indicadors anteriors poden ocultar desigualtats socials remarcables en funció de la classe social, el gènere i l'origen. Aquest

darrer indicador posa de manifest que la concentració de desigualtats en l'accés a l'educació, al treball, a l'habitatge, a la cultura i a la salut, en determinades capes de la població, poden comportar processos d'exclusió social irreversibles. Per exemple, el risc de pobresa no ha parat d'augmentar entre la joventut —del 25% el 2008 al 32% el 2020. L'indicador més visible és, però, la taxa de joves en situació NEET [*Not in Education, Employment and Trai-*

ning], popularment coneguts com a Ni-Nis. Segons l'indicador restringit utilitzat per l'OCJ, aquesta taxa ha estat sempre inferior al 3% —lleugerament per sota de la població adulta, dins la qual s'inclouen les persones, majoritàriament dones, que s'ocupen de la llar i dels fills i filles. Però, durant la pandèmia, la tendència es va invertir: entre la població jove va arribar al 4%, superant la població adulta, que no va variar els percentatges. Això es pot deure a la proporció de joves que van abandonar els estudis i van desistir de cercar feina durant aquest període.

Conclusió: Per un nou pacte intergeneracional

Els deu indicadors analitzats dibuixen un retrat aproximat de la generació que el 2022 es troba vivint una condició social de joventut. Es tracta d'un retrat ambivalent, perquè la situació compartida de precarietat material —treball, habitatge, ingressos, salut mental— conviu amb signes de dinamisme social i cultural. Les dades mostren que la joventut acostuma a ser el sector social més

La situació compartida de precarietat material —treball, habitatge, ingressos, salut mental— conviu amb signes de dinamisme social i cultural

sensible a les crisis econòmiques, socials i de valors.¹⁰ En aquest cas, es constata com anunciàvem al principi del text el encreuament de tres crisis convergents: l'econòmica que es remunta al passat, la sanitària del passat recent i del present, i la climàtica del present i del futur —caldría afegir la crisi bèl·lica i energètica causada per la invasió russa d'Ucraïna iniciada el 2022.

10 FEIXA, «Identidad, Juventud y Crisis: el concepto de crisis en las teorías sobre la juventud»; SANTOS, «¿Hacia una segunda crisis en la juventud? Sociedades juveniles en tiempos de pandemia».

Per tal de reflexionar sobre les maneres d'afrontar aquestes tres crisis, durant el 2021 la càtedra Re-Generation UPF, el grup de Recerca sobre Joventut, Societat i Comunicació de la mateixa universitat, el Consell de la Joventut de Barcelona, el Servei Civil Internacional, vàrem organitzar un procés de debat amb un centenar de persones joves investigadores i activistes, batejat amb el nom de *YOUTH ACT! Joves en lluita per la justícia global*. Es varen seleccionar deu eixos, del canvi econòmic a la cultura com a motor de canvi, passant per l'emergència climàtica, els feminismes, la democràcia, els

nous models educatius, la tecnologia, el territori i la mobilitat, els drets dels pobles, l'antirracisme i la decolonialitat. Durant vàries sessions es van debatre i proposar algunes idees i solucions, que es van presentar en públic en el que vàrem anomenar «Àgora dels 100», publicant els resultats a la revista *Idees*.¹¹ En el rerefons apareixen noves lògiques —noves epistemologies—, de les quals en podem destacar tres. En primer lloc, la lògica de les cures —posant al centre la cura de les persones, de les comunitats i del paisatge. En segon lloc, la lògica de la cocreació —fomentant models cooperatius en l'àmbit econòmic, democràtic i cultural. En tercer lloc, la lògica de la innovació —basada en la recerca de nous formats en l'àmbit educatiu, tecnològic i territorial.

Un dels elements que va sorgir fou la idea de nou contracte, pacte, acord o perspectiva intergeneracional. Es parteix de la constatació d'una situació de manca de justícia intergeneracional, en relació amb les dificultats de la gent jove en diferents àmbits com per exemple per seguir estu-

Gràfic 6
Taxa d'emancipació domiciliària. Població de 16 a 29 anys.
Catalunya, 2000-2021 (%)

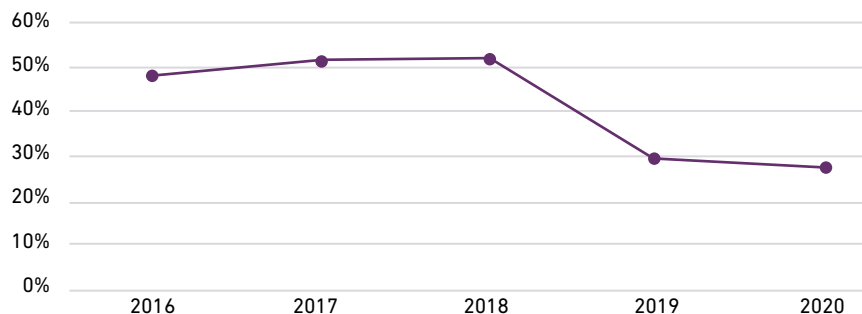
Font: AGÈNCIA CATALANA DE LA JOVENTUT, Sistema d'indicadors sobre la joventut a Catalunya.

11 VVAA, «Youth Act! Envers un nou pacte intergeneracional».

La justícia intergeneracional es veu com l'altra cara de la justícia climàtica o ambiental, de la justícia de gènere o interseccional, i de la justícia global o territorial

Gràfic 7

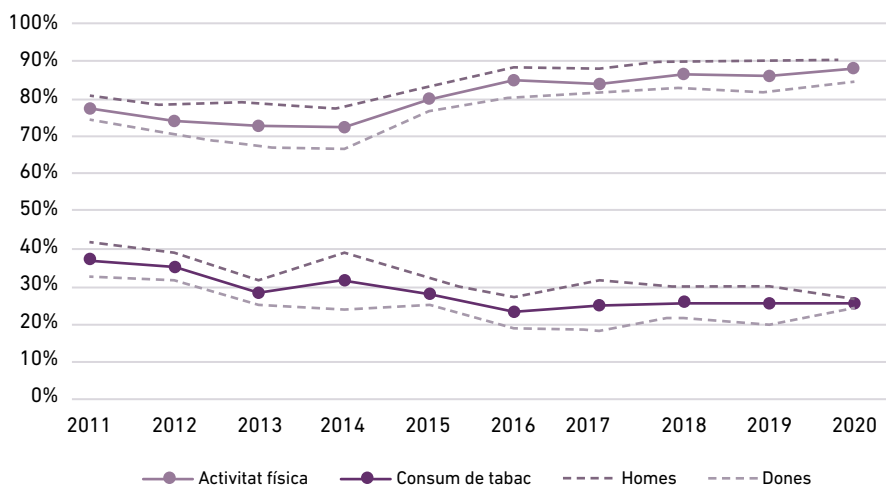
Joves de 15 a 29 anys que llegeixen habitualment. Catalunya, 2016-2020 (%)

Font: AGÈNCIA CATALANA DE LA JOVENTUT, Sistema d'indicadors sobre la joventut a Catalunya.

Gràfic 8

Activitat física i consum de tabac segons sexe. Població de 15 a 29 anys. Catalunya, 2011-2020 (%)

Font: AGÈNCIA CATALANA DE LA JOVENTUT, Sistema d'indicadors sobre la joventut a Catalunya.

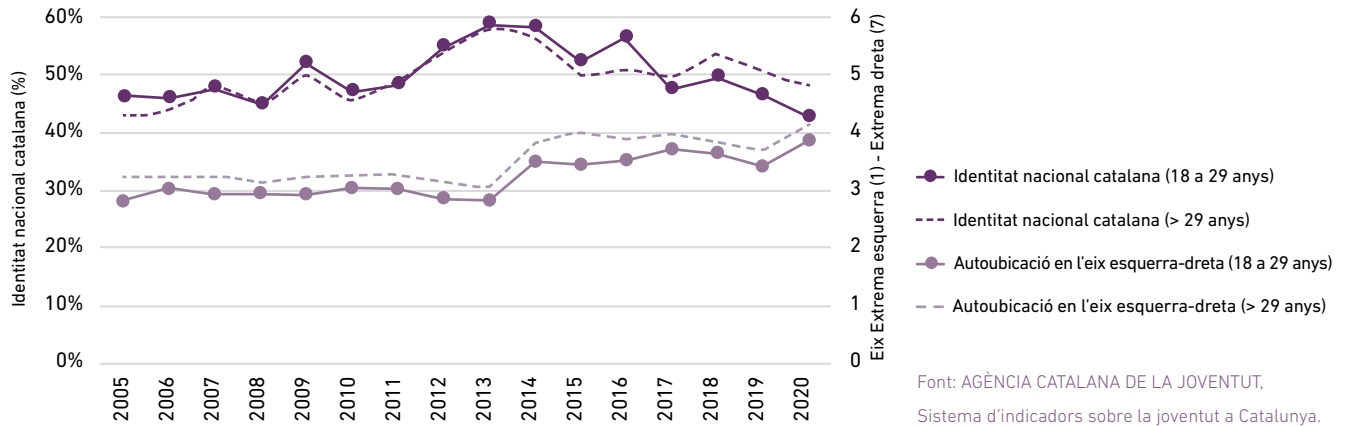
diant, per accedir a una feina digna, a un habitatge independent, per poder emancipar-se, per assegurar el futur del planeta en el qual hauran de viure, per influir en les decisions polítiques, per fer sentir la seva veu més enllà dels estereotips amb els quals sovint se'ls representa —que gairebé sempre se centren en les seves maneres de divertir-se i no en altres aspectes estructurals de les seves vides. La justícia intergeneracional es veu com l'altra cara de la justícia climàtica o ambiental, de la justícia de gènere o interseccional, i de la justícia global o territorial. Cuidar el planeta, cuidar les societats i cuidar les persones es tradueix en cuidar-nos solidàriament entre les generacions.

Les crisis econòmica, sanitària i climàtica han accelerat la urgència de repensar els acords intergeneracionals, de revertir les desigualtats i els danys a la sostenibilitat, com a camí per crear vincles i un marc de convivència per a aquells i aquelles que avui es veuen sense futur. Així doncs, veure la pandèmia com una síndrome significa deixar de concebre la joventut com el problema i tenir-la en compte com a part de la solució. Com agents de present i no només com a utopia —o distopia— de futur. ■

Les crisis econòmica, sanitària i climàtica han accelerat la urgència de repensar els acords intergeneracionals

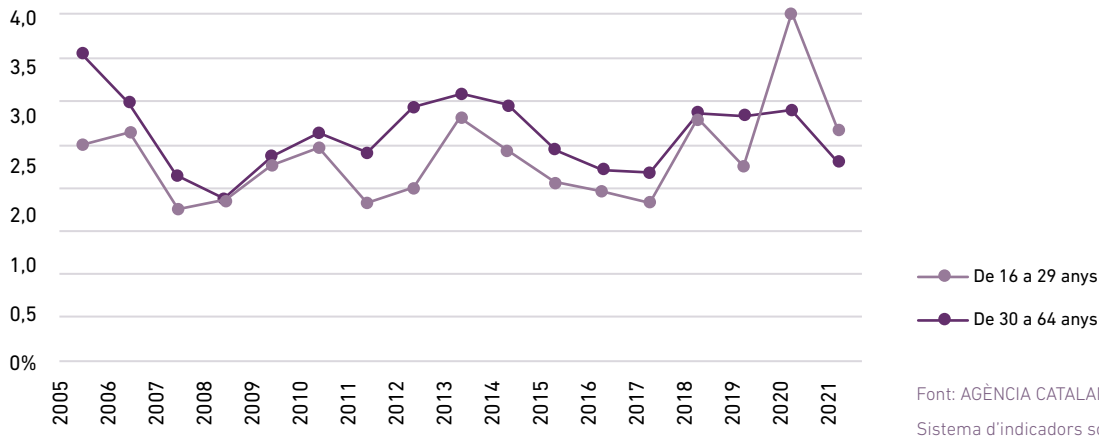
Gràfic 9

Identitat nacional catalana i autoubicació en l'eix esquerra-dreta (1= extrema esquerra; 7= extrema dreta). Població de 18 a 29 anys i de més de 29 anys. Catalunya, 2005-2020. Percentatge i escala de l'1 al 7

Gràfic 10

Indicador NEET-restringit segons el grup d'edat. Catalunya, 2005-2021 (%)

■ Bibliografia

FEIXA, Carles. «**Identidad, Juventud y Crisis: el concepto de crisis en las teorías sobre la juventud**» [en línia]. A *Revista Española de Sociología*, núm. 29 (3, supl. 2), pàg. 57-72, 2020. Disponible: <www.doi.org>.

FEIXA, Carles. «**Una generació viral? Els joves davant la sindèmia**». A VV.AA. *Allò que hem après de la COVID-19*, pàg. 149-151. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 2021.

HORTON, Richard. «**COVID-19 is not a pandemic**» [en línia]. A *The Lancet*, pàg. 396, 2020. Disponible a: <www.doi.org>.

JULIÀ, Albert; SALA, Mireia; SERRACANT, Pau. *Estat de la Joventut 2021*. Barcelona: Observatori Català de la Joventut, 2022.

LUPRESTI, Elisenda (et al.). *Abordatge social de la COVID-19* [en línia]. Barcelona: Agència de Qualitat i Avaluació Sanitàries de Catalunya. Departament de Salut. Generalitat de Catalunya, 2021. Disponible a: <www.aquas.gencat.cat>.

PLEYERS, Geoffrey. «**The Pandemic is a battlefield. Social movements in the COVID-19 lockdown**» [en línia]. A *Journal of Civil Society*, 2020. Disponible a: <www.doi.org>.

SANTOS, Ariadna (eds.). *¿Hacia una segunda crisis en la juventud? Sociedades juveniles en tiempos de pandemia* [en línia]. Madrid: Fundación FAD Juventud, 2022. Disponible a: <www.adolescenciayjuventud.org>.

VVAA. «**Youth Act! Envers un nou pacte intergeneracional**». A *Idees*, núm. 53, 2021. Disponible a: <www.revistaidees.cat>.